

Inhoud

Voorwoord	7
Inleiding	9
1.1 De Vreedzame School	9
1.2 De pedagogische opdracht van de school	12
1.3 Burgerschapsvorming in het onderwijs	13
1.4 Wat vermag de school?	15
1.5 Opbouw van dit boek	18
2 Onderwijs en burgerschap	21
2.1 Inleiding	21
2.2 Wat verstaan we onder burgerschapsvorming in het onderwijs?	22
2.3 Voorbeelden van expliciete maatschappelijke vorming in de school	29
2.4 Argumenten voor burgerschapsvorming op school	33
2.5 Argumenten tegen burgerschapsvorming op school	39
2.6 Weging van de argumenten	49
3 Het ontstaan van De Vreedzame School	55
3.1 Inleiding	55
3.2 De Vreedzame School: de aanloop	56
3.3 De Vreedzame School: het programma van vóór 2009	58
3.4 Een nieuwe versie van De Vreedzame School	64
3.5 Verbreding van het programma naar De Vreedzame Wijk	67
3.6 Achtergronden van het ontstaan van De Vreedzame School	69
3.7 Samenvattend	93
4 Onderzoek naar De Vreedzame School: de programmatheorie	97
4.1 Inleiding	97
4.2 Waarom zou De Vreedzame School kunnen werken?	100
4.3 Wat weten we al over effectieve implementatie?	114

4.4	Potentieel werkzame factoren in De Vreedzame School	119
4.5	Mogelijke contextuele verschillen	122
5	Onderzoek naar De Vreedzame School: resultaten, conclusies en aanbevelingen	125
5.1	Inleiding	125
5.2	Heeft het programma invloed op het klas- en schoolklimaat?	125
5.3	Beklijft het programma?	129
5.4	Wat zijn bevorderende en belemmerende factoren voor een succesvolle invoering?	131
5.5	Discussie	137
5.6	Aanbevelingen voor burgerschapsvorming op school	142
	Literatuur	149